

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

LV

Runa

Briselē, 2014. gada 5. novembrī
ECA/14/48

Eiropas Revīzijas palātas priekšsēdētāja Vitora Kaldeiras (*Vítor Caldeira*) runa

2013. finanšu gada pārskatu prezentācija

Eiropas Parlamenta Budžeta kontroles komiteja

Briselē, 2014. gada 5. novembrī

Jāsaskaņo ar runāto tekstu.
Izšķirošā ir runātā runa.

ECA Press

Damijan Fišer – preses sekretārs

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

Tālr.: (+352) 4398 45410 Mobilais tālr.: (+352) 621 55 22 24

E-pasts: press@eca.europa.eu @EUAuditorsECA Youtube: [EUAuditors](https://www.youtube.com/EUAuditors) ECA eca.europa.eu

Cienījamā priekšsēdētājas kundze,

godātie komitejas locekļi!

Priecājos iepazīstināt Eiropas Parlamenta Budžeta kontroles komiteju ar Revīzijas palātas sagatavoto pārskatu par 2013. finanšu gadu.

Palāta apzinās, ka tā publicē šo pārskatu laikā, kad Eiropā iezīmējas svarīgas pārmaiņas.

Eiropas Parlamentā ir ievēlēti jauni deputāti, tostarp Budžeta kontroles komitejā, un arī Eiropas Komisijas vadībā ir jaunas sejas.

Saistībā ar ES finanšu pārvaldību laikposmam no 2014. līdz 2020. gadam ir apstiprinātas jaunas izdevumu programmas un finanšu noteikumi, un gan vienu, gan otru nāksies pienācīgi īstenot un piemērot.

Un, lai gan finanšu un ekonomiskās krīzes smagākais periods droši vien ir aiz muguras, tik un tā paliek spēkā vajadzība pēc iespējas racionālāk izlietot ierobežotos finanšu līdzekļus.

Palāta gatavo vispārējā stāvokļa apskatu par galvenajiem riskiem, kas saistīti ar ES finanšu pārvaldību, un šajā darbā balstās uz daudzos gados iegūto revīzijas pieredzi.

Atziņas, kas gūtas par finanšu pārvaldību 2013. gadā, ir radušas atspoguļojumu šajā gada pārskatā par ES budžetu, un tās lieti noderēs, lai tiktu galā ar sarežģītajiem uzdevumiem, kuri būs veicami laikā no 2014. līdz 2020. gadam.

Godātie komitejas locekļi!

Uzsākot jauno izdevumu periodu, mūsu sagatavotajā pārskatā ir norādīts, ka ES finanšu pārvaldība kopumā vēl nav nevainojama.

ES budžets tiek izpildīts, taču joprojām ir iespējami nozīmīgi uzlabojumi veidā, kā šie līdzekļi tiek tērēti.

Amatpersonām, kuru pārziņā ir ES finanses, ne tikai jāizmanto visi pieejamie resursi, bet arī jānodrošina, lai izdevumi atbilstu ES noteikumiem un lai tie iedzīvotājiem sniegtu vērtā nemamus rezultātus.

Šīm amatpersonām ir jābūt pārskatatbildīgām par visiem trim darbības aspektiem, proti, tēriņiem, noteikumu ievērošanu un gaidāmo rezultātu sasniegšanu.

Neapšaubāmi, ir grūti panākt līdzsvaru. Šajā gada pārskatā ir ietvertas norādes uz riskiem, kas rodas, ja visiem trim aspektiem netiek pievērsta vienlīdz pienācīga uzmanība.

Kāds ir bijis par finansēm atbildīgo amatpersonu sniegums 2013. gadā gan ES, gan citos līmeņos? Un kādas būtu gūtās atziņas?

Attiecībā uz **ES finanšu resursu izlietojumu**, kā norādīts mūsu sagatavotajā pārskatā, 2013. gadā maksājumi no ES budžeta sasniedza gandrīz 99 % no gadā pieejamās maksimālās summas.

Kopumā ES izdevumi veidoja vairāk nekā 148 miljardus EUR. Tas ir vairāk, nekā 18 no 28 dalībvalstu valdībām iztērē gada laikā. Ja rēķina uz katru ES iedzīvotāju, tas ir aptuveni 290 EUR.

Izpildot 2013. gada budžetu, tika veikti maksājumi miljoniem privātpersonu un uzņēmumu, tostarp lauksaimniekiem, mazajiem uzņēmumiem un publiskām struktūrām gan Eiropā, gan citviet pasaulē.

Pārskatā par 2013. gadu Palāta secināja, ka šie darījumi bija pienācīgi iegrāmatoti un uzskaitīti saskaņā ar uzkrājumu grāmatvedības starptautiskajiem standartiem. Un tā tas patiešām ir bijis kopš iepriekšējā plānošanas perioda sākuma 2007. gadā.

Citiem vārdiem, mēs sniedzām pozitīvu revīzijas atzinumu par Komisijas sagatavotajiem 2013. gada ES pārskatiem.

Tomēr gribētu dalīties ar jums pārdomās par diviem jautājumiem, kas būtu jāvērtē piesardzīgi saistībā ar **ES naudas plūsmas pārvaldību** tuvākajos gados.

Pirmkārt, lai gan maksājumu līmenis bija augsts, pārskati liecina, ka 2013. gadā joprojām pieauga nenokārtotas finanšu saistības budžetā, kā arī citas bilances saistības. Gada beigās tās sasniedza 322 miljardus EUR, un, visticamāk, šī summa palielināsies, jo 2014. gada budžetā ir paredzēts vairāk saistību nekā maksājumu.

Šis "virsnormatīvās" finansiālās saistības ir jāuztver ļoti nopietni, jo tas ir pirmais gads, kad ir noteikts, ka maksimālajām maksājumu summām ir jāpaliek visumā nemainīgām reālā izteiksmē vairāku gadu garumā.

Šajā kontekstā ir svarīgi iepriekš paredzēt potenciāli nepietiekamu finansējumu ES programmām. Tieši tāpēc Palāta Komisijai atkārtoti ieteica cita starpā sagatavot ilgtermiņa naudas plūsmas prognozi.

Otrkārt, nozīmīgs ES līdzekļu apjoms jau ir ieguldīts **finansēšanas vadības instrumentos**, un Komisija plāno nākotnē tos izmantot vēl plašāk.

Šajos instrumentos ieguldītie ES līdzekļi pēc tam tiek izmantoti, lai atbalstītu ieguldījumus projektos ar aizdevumu, garantiju vai kapitāla starpniecību.

Tomēr, saskaņā ar jaunākajiem Komisijas datiem, tikai 37 % no 8,4 miljardiem EUR, kas iemaksāti finansēšanas vadības instrumentos no 2007. gada līdz 2012. gada beigām, bija faktiski izmaksāti galīgajiem saņēmējiem.

Turklāt šie instrumenti ir sarežģīti un tos ir grūti pareizi uzskaitīt, un tas arī apgrūtina iespējas tos publiski uzraudzīt.

Tāpēc Palāta iesaka Komisijai gādāt, lai ieguldījumi no ES budžeta šādos instrumentos atspoguļotu reālas naudas plūsmas vajadzības un lai tie tiktu pienācīgi uzskaitīti.

Godātie komitejas locekļi!

ES budžets tiek izpildīts. Taču Palātas veiktā revīzija skaidri parāda, cik liela daļa no šiem tēriņiem **neatbilst noteikumiem**.

Saskaņā ar Līguma noteikumiem ikgadējo revīziju Palāta izstrādā tā, lai varētu sniegt ticamības deklarāciju par ES pārskatu ticamību, tostarp pārskatiem pakārtoto darījumu pareizību.

Tāpat kā iepriekšējos plānošanas perioda gados, Palāta secina, ka kopumā

- ieņēmumi 2013. gadā bija pareizi;
- 2013. gadā uzņemtās finanšu saistības arī ir pareizas;
- turpretī maksājumos ir būtisks kļūdu līmenis.

Palāta nonāca pie šādiem secinājumiem, kad bija pārbaudījusi reprezentatīvas ieņēmumu un izdevumu darījumu izlases.

Izmantotā pieeja mums ļauj ticami aplēst kļūdu īpatsvaru maksājumiem kopumā, kā arī dažādām budžeta izdevumu jomām atsevišķi.

Atbilstoši Palātas aplēsei 2013. gadā kopējais kļūdu īpatsvars maksājumiem ir 4,7 %, bet 2012. gadā tas bija 4,8 %. Kā zināms, katru gadu, kopš tiek revidēti ES pārskati, aplēstais kļūdu īpatsvars ir pārsniedzis tā saukto būtiskuma sliekšni, kas ir noteikts 2 % apmērā.

2013. gadā gandrīz visos izdevumos bija būtisks kļūdu līmenis. Vienīgais izņēmums ir izdevumi 10,6 miljardu EUR apmērā, ko ES tērēja savai pārvaldei.

Palātas revīzijās gūtie rezultāti liecina arī par to, ka kļūdas ir atrodamas ne vien visās pamatdarbības izdevumu jomās, bet arī visur, kur tiek tērēti ES līdzekļi.

Tajā pašā laikā aplēstais kļūdu īpatsvars ir augstāks jomās, kur ES finansējumu pārvalda dalīti Komisija un dalībvalstis. 2013. gadā aplēstais kļūdu īpatsvars 80 % ES līdzekļu, ko pārvalda dalīti, bija 5,2 %. Citās jomās, ko lielākoties pārvalda tikai Komisija, šis līmenis ir 3,7 %.

Tāpat kā 2012. gadā, divas politikas jomas, kurās visbiežāk sastopamas kļūdas, bija reģionālā politika un lauku attīstība.

Turklāt revīziju rezultāti liecina, ka iekšējo kontroles procedūru piemērošana būtiski ietekmē kļūdu īpatsvaru.

Kā norādīts mūsu sagatavotajā pārskatā, Komisija un dalībvalstu iestādes veica dažādus korigējošus pasākumus saistībā ar kļūdām, ko tās atklāja darījumos, kurus Palāta revidēja. Ja šādi pasākumi nebūtu veikti, kopējais Palātas aplēstais kļūdu īpatsvars būtu ievērojami augstāks, proti, 6,3 %, nevis 4,7 %.

Tomēr iekšējās kontroles mehānismi var darboties vēl efektīvāk. Tāpat kā iepriekšējos gados, valstu iestādēm bija pietiekami daudz informācijas, lai izlabotu daudzas Palātas konstatētās kļūdas pirms izmaksu atlīdzināšanas pieprasījumu nosūtīšanas Komisijai. Piemēram, lauku attīstības jomā tas principā būtu varējis samazināt Palātas aplēsto kļūdu īpatsvaru no 6,7 % līdz 2,0 %.

Palāta uzskata, ka visām dalībvalstīm būtu jāveic pasākumi, lai samazinātu kļūdu skaitu ES izdevumos savā valstī, kā arī uzlabot tās informācijas kvalitāti, kuru sniedz par valsts kontroles sistēmu darbību.

Lai gan Palātas kā neatkarīga revidenta uzdevums nav kompensēt nepilnības vadības ziņojumos, kuras attiecas uz izdevumu pareizību, taču tās pienākums ir pateikt, vai ES līmenī pieejamie dati sniedz patiesu priekšstatu par pakārtotajiem darījumiem.

Kā norādīts Palātas sagatavotajā pārskatā, rezultāti, ko tā ieguva revīziju laikā, liecina, ka Komisija, iespējams, riskam pakļautās summas novērtē par zemu.

Lai Komisija un dalībvalstis ievērojami samazinātu kļūdu īpatsvaru, tām ir labāk jāapkopo informācija par kļūdām tēriņos un par veiktajiem korektīvajiem pasākumiem.

Taču pats galvenais ir noskaidrot problēmu cēloni. Pārskatā ir sniegts ieskats par tiem kļūdu veidiem, kuriem būtu īpaši pievēršama dalībvalstu iestāžu uzmanība. Palāta min daudzus tipiskus piemērus, tādus kā

- uzņēmums iesniedz līdzekļu pieprasījumu kā MVU, lai gan faktiski tas ir daļa no liela uzņēmuma;
- lidostas projekta vadītāji ievieš papildinājumu jau noslēgtam publiskā iepirkuma līgumam, neļaujot citām firmām piedalīties konkursā;
- lauksaimnieks pieprasa subsīdijas par pļavām, lai gan faktiski šīs platības daļēji klāj krūmi un koki.

Šie piemēri uzskatāmi parāda kļūdu galvenos avotus, un tie ir šādi:

- pieprasījumi atlīdzināt neattiecināmas izmaksas, projektus, pasākumus vai saņēmējus;
- nopietni publiskā iepirkuma noteikumu pārkāpumi;
- nepareizi deklarētas lauksaimniecības zemes platības.

Tiem, kuri atbild par ES fondu pārvaldību ES un valstu līmenī, galvenā uzmanība ir jāpievērš pirmām kārtām minēto iemeslu radīto kļūdu novēršanai un pēc tam – to atklāšanai un izlabošanai. Turklāt jāpatur prātā, ka atbilstība attiecināmības kritērijiem un publiskā iepirkuma noteikumu ievērošana ir būtiski faktori, lai nodrošinātu ES līdzekļu lietderīgu un efektīvu izlietojumu politikas mērķu sasniegšanā.

Godātie komitejas locekļi!

2007.–2013. gada plānošanas periodā ES līdzekļu pārvaldītāji pirmkārt koncentrējās uz pieejamās naudas iztērēšanu, otrkārt, uz atbilstību noteikumiem un tikai tad un arī tikai ierobežotā mērā uz **koprezultātu sasniegšanu** un ietekmi.

Šāda pieeja norāda uz vienu ES budžeta pārvaldībai ļoti raksturīgu iezīmi. Amatpersonas dalībvalstu un ES līmenī izjūt ievērojamu spiedienu līdzekļus iztērēt, citādi var zaudēt finansējumu, taču trūkst pienācīgu stimulu ar atvēlētajiem līdzekļiem sasniegt rezultātus.

Līdz ar to pārvaldības sistēmas ES un dalībvalstu līmenī ir veidotas tā, lai galvenokārt izlietotu pieejamos finanšu resursus un nodrošinātu atbilstību noteikumiem, kas ļautu saņemt finansējumu, nevis lai sasniegtu rezultātus.

Šāda pieeja ir jāmaina, ja gribam, lai ievērojami pieaugtu darbības rezultāti. Gada pārskata 10. nodaļā ir minēti daudzi piemēri no Palātas 2013. gadā pieņemtajiem 19 īpašajiem ziņojumiem, un tie liecina, ka koncentrēšanās uz koprezultātiem var uzlabot darbības rezultātus.

Šajā kontekstā Palāta atzinīgi vērtē Komisijas iniciatīvas veicināt darbības rezultātu kultūru.

Šai kultūrai jāsakņojas patiesā apņēmībā ES un dalībvalstu līmenī sasniegt labākos iespējamus rezultātus ar ierobežotiem ES finanšu resursiem.

Būtiski ir arī izstrādāt piemērotus stimulus, kas sekmētu darbības rezultātus.

Pārskatā Palāta atzīst lomu, kāda šajā kontekstā var būt **izpildes rezervei**. Taču Palāta norāda: lai sniegtu efektīvus finansiālus stimulus dalībvalstīm, ir iepriekš jāvienojas par atbilstīgiem starposma uzdevumiem rezultātu sasniegšanai un ir jābūt pieejamai ticamai informācijai par šādu starposma atskaites punktu sasniegšanu.

Palāta uzsver arī to, ka vairāk informācijas par sasniegtajiem rezultātiem ir priekšnosacījums efektīvākai pārskatatbildībai ES līmenī par darbības izpildi.

Pēdējos gados ievērojami uzlabojusies ziņošanas sistēma ES līmenī par sasniegto, proti, Komisija katru gadu sagatavo novērtējuma ziņojumu.

Taču Palāta uzskata, ka šī sistēma vēl ir jāpilnveido īpaši tāpēc, ka tā ir pārlietu fragmentāra un pietiekami neatspoguļo tādus svarīgus elementus kā ES pievienotā vērtība vai virzība uz stratēģijas “Eiropa 2020” mērķu sasniegšanu.

Tāpēc Palāta ir formulējusi Komisijai trīs konkrētus ieteikumus.

- Pirmkārt, kad Finanšu regula tiks caurskatīta nākamo reizi, ir jāierosina saskaņotāka sistēma ziņošanai par darbības rezultātiem.
- Otrkārt, virzība uz “Eiropa 2020” mērķu sasniegšanu ir jāapkopo ikgadējā novērtējuma ziņojumā.
- Treškārt, vēl vairāk jāpilnveido Komisijā noteiktā kārtība tādējādi, lai ļautu uzņemties atbildību par ieguldījumu, kādu ES izdevumi var dot politikas jomu sasniegumos.

Cienījamā priekšsēdētājas kundze, godātie komitejas locekļi!

ES budžeta pārvaldība varētu būt labāka un tai būtu jāklūst labākai.

Kā jau minēju priekšlasījuma sākumā, runa nav par to, kam dot priekšroku – naudas tērēšanai, noteikumu ievērošanai vai rezultātu gūšanai. Ir jāapzinās, ka visi trīs aspekti ir vienlīdz svarīgi.

Ir svarīgi arī padarīt ES budžetu vieglāk pārvaldāmu, ar skaidrāk formulētiem mērķiem un vienkāršākām izdevumu procedūrām. Tās ir galvenās atziņas, kuras gūtas par 2007.–2013. gada plānošanas periodu un kuras sniegtas arī šodien publicētajā pārskatā par izdevumiem lauksaimniecības un kohēzijas jomā.

Ceru, ka izklāstā, ko jums sniedzu par 2013. gada pārskatu, esmu apliecinājis Palātas ciešo apņemšanos savu revīzijas darbu veltīt tam, lai palīdzētu ES iestādēm, tostarp Parlamentam, kā arī dalībvalstīm, maksimāli izmantot ES finansējumu tam, lai sasniegtu rezultātus, kurus ES iedzīvotāji gluži pamatoti sagaida.

Paldies par uzmanību!